

Ändring av stadgan för Europeiska unionens domstol

Utrikesdepartementet

2018-05-14

Dokumentbeteckning

7586/18 JUR 157 COUR 12 INST 133

Ändring av protokoll nr 3 om stadgan för Europeiska unionens domstol

Sammanfattning

I syfte att bättre utnyttja reformen att fram till den 1 september 2019 stegvis utöka antalet domare i tribunalen till två domare per medlemsstat och att lätta domstolens arbetsbörda föreslås ändringar i protokoll nr 3 om stadgan för Europeiska unionens domstol. Ändringarna innebär dels att tribunalen ges behörighet att i första instans avgöra mål om fördragsbrott med undantag för mål med en konstitutionell dimension, mål som är brådskande samt mål där talan grundas på artikel 260 EUF-fördraget och i vilka svaranden kan komma att åläggas ekonomiska sanktioner, dels att prövningstillstånd införs för överklaganden till domstolen för vissa kategorier av mål. Dessutom föreslås vissa ändringar för att stadgans lydelse ska överensstämma med den terminologi som används i EUF-fördraget sedan Lissabonfördraget.

Regeringen stödjer åtgärder som innebär ett effektivt utnyttjande av reformen att utöka antalet domare i tribunalen och att domstolens arbetsbörda lättas. Konstitutionella, principiellt viktiga och känsliga frågor samt mål om ekonomiska sanktioner bör dock garanteras en prövning av domstolen. Regeringen ser positivt på att ett förfarande för prövningstillstånd för överklagande till domstolen införs för mål där lagenligheten av en EU-myndighets beslut redan prövats i två instanser.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euratom) 2015/2422 av den 16 december 2015 om ändring av protokoll nr 3 om stadgan för

Europeiska unionens domstol föreskrevs att antalet ledamöter i tribunalen stegvis skulle utökas för att den 1 september 2019 uppgå till två domare per medlemsstat. Som en följd av denna utökning av antalet domare i tribunalen finns anledning att se över behörighetsfördelningen mellan tribunalen och domstolen. I december 2017 lämnade domstolen i enlighet med artikel 3.2 i förordning 2015/2422 en rapport angående möjligheten att ge tribunalen behörighet att pröva mål om förhandsavgöranden. I rapporten bedömde domstolen att det för närvarande inte fanns tillräckliga skäl för en sådan överföring. Istället har EU-domstolen nu förslagit att tribunalen ges behörighet att pröva mål mot medlemsstaterna om statligt stöd och om fördragsbrott i övrigt, med undantag för mål som grundas på överträdelse av EU-fördraget, av bestämmelserna om ett område för frihet, säkerhet och rättvisa i EUF-fördraget och rättsakter som grundas på dessa bestämmelser samt mål som rör ekonomiska sanktioner. Dessutom föreslås att prövningstillstånd införs för överklaganden till domstolen för vissa kategorier av mål.

1.2 Förslagets innehåll

Förslaget innebär för det första att tribunalen ges behörighet att i första instans avgöra mål om fördragsbrott om statsstöd (artikel 108.2 i EUF-fördraget), med anledning av kommissionens talan (artikel 258 i EUF-fördraget) och med anledning av en medlemsstats talan mot en annan medlemsstat (artikel 259 i EUF-fördraget), med undantag för mål som rör EU-fördraget eller rör brott mot avdelning V Ett område med frihet, säkerhet och rättvisa, tredje delen av EUF-fördraget, eller rättsakter som antagits med stöd av denna avdelning. Tribunalen får vidare möjlighet att hänskjuta mål till domstolen för avgörande när målet kräver ett principbeslut eller det föreligger exceptionella omständigheter.

För att säkerställa effektiviteten i överträdelseförfarandet föreslås även att domstolen, om den bifaller ett överklagande av tribunalens avgörande i ovan angivna typer av mål, slutligt ska avgöra saken. Detta innebär att domstolen inte ska kunna återförvisa ett överklagat mål om fördragsbrott till tribunalen för ny prövning.

För det andra innebär förslaget att domstolen ges exklusiv behörighet att avgöra mål som rör en medlemsstats underlåtenhet att följa en dom från domstolen enligt artiklarna 260.2 eller 260.3 i EUF-fördraget dvs. mål som rör ekonomiska sanktioner för medlemsstaten. Förslaget syftar till att råda bot på de osäkerheter som kan uppstå när tribunalen hanterar tvister om verkställigheten av en dom om ekonomiska sanktioner.¹

För det tredje innebär förslaget att prövningstillstånd införs vid domstolen för överklaganden av tribunalens avgöranden i tvister som prövats av en

¹ Se dom Portugal mot kommissionen, mål T-33/09 EU:T:2011:127, fastställd genom dom kommissionen mot Portugal, mål C-292/11 P EU:C:2014:3.

oberoende förvaltningsmyndighet (såsom EUIPO, CPVO och ECHA). I dessa fall har lagenligheten av EU-myndighetens beslut redan prövats två gånger innan det kommer till domstolen; dels i ett besvärshandläggande vid myndigheten, dels av tribunalen. I de fall en part visar att det finns ett intresse av att domstolen prövar överklagandet pga. att det är av vikt för enhetligheten eller konsekvensen i eller utvecklingen av unionsrätten ska prövningstillstånd meddelas. Syftet med förslaget är att domstolen ska kunna koncentrera sig på de mål som verkligen kräver domstolens uppmärksamhet och använda sina resurser på bästa sätt.

För det fjärde innebär förslaget att terminologin i stadgan för EU-domstolen justeras så att den överensstämmer med artiklarna 263 och 265 i EUF-fördraget, enligt deras lydelse sedan Lissabonfördraget.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Några budgetära konsekvenser eller någon jämförbarhetsanalys av förslaget har inte presenterats.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen stödjer åtgärder som innebär ett effektivt utnyttjande av reformen att utöka antalet domare i tribunalen och att domstolens arbetsbörda lättas. Konstitutionella, principiellt viktiga och känsliga frågor samt mål om ekonomiska sanktioner bör dock garanteras en prövning i domstolen. Regeringen ser positivt på att ett förfarande för prövningstillstånd för överklagande till domstolen införs där lagenligheten av en EU-myndighets beslut redan prövats i två instanser.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Förslaget behandlades den 20 april 2018 för första gången i rådsarbetsgruppen för domstolen. Förslaget att ge tribunalen behörighet att i första instans pröva fördragsbrottsmål föranledde flera frågor om de mer konkreta konsekvenserna av förslaget ifråga om antal mål som skulle komma att överföras, handläggningstider och nettovinst i form av lättad arbetsbörda för domstolen.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

2017/18:FPM80

Kommissionen uttalade sig endast preliminärt vid mötet den 20 april och framförde liknande frågor som medlemsstaterna ifråga om att ge tribunalen behörighet att i första instans pröva fördragsbrottsmål (se ovan under 3.2).

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Förslaget har inte sänts på remiss.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Enligt artikel 281 andra stycket i EUF-fördraget, vilket även är tillämpligt på Euratomfördraget enligt artikel 106a i det fördraget, får Europaparlamentet och rådet enligt det ordinarie lagstiftningsförfarandet ändra i stadgan för EU-domstolen, på begäran av domstolen och efter att ha hört kommissionen.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Behandlingen av förslaget kommer att fortsätta vid möte den 8 juni 2018 i rådsarbetsgruppen för domstolen.

4.2 Fackuttryck/termer

EUIPO – European Union Intellectual Property Office

CPVO – Community Plant Variety Office

ECHA – European Chemicals Agency